

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 299/2019 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen karjatilojen salmonellavakuutuksen valtiontuesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Esko Kivirannan /kesk näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 299/2019 vp:

Tulisiko valtion tukea karjatilojen salmonellavakuutuksia ja auttaa siten kotimaisen ja ekologisen ruuantuotannon erittäin vaikeaa kilpailutilannetta?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Suomelle myönnettiin salmonellaerityistakuut Suomen liittyessä Euroopan yhteisöön. Samalla Euroopan komissio hyväksyi Suomen kansallisen salmonellavalvontaohjelman. Erityistakuut koskevat elävää siipikarjaa, kananmunia sekä naudan, sian ja siipikarjan lihaa. Myös Ruotsilla on salmonellaa koskevat erityistakuut.

Kansallisen salmonellavalvontaohjelman hyväksymisen yhteydessä otettiin käyttöön ryhmäeläintautivakuutukset salmonellatapausten saneerauksesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi. Ryhmävakuutuksissa teurastamot, meijerit ja munapakkaamot vakuuttavat yhdellä vakuutuksella sopimustuottajansa niiden vahinkojen varalta, jotka aiheutuvat salmonellan aiheuttamasta tuotannon menetyksestä sekä puhdistus- ja desinfiointikustannuksista.

Vuoden 2009 Salmonella Tennessee –epidemian jälkeen salmonellatilanne pysyi pitkään hyvänä, mutta on nyt viimeisen kahden vuoden aikana mennyt huonompaan suuntaan. Tapaukset ovat lisääntyneet erityisesti nauta- ja sikatiloilla. Vuosina 2018 ja 2019 yhdessäkään tapauksessa tartuntalähteenä ei ollut kaupallinen rehu. Useimmissa tapauksissa tartuntalähteenä pidettiin ympäristötartuntaa, eli jyrsiöitä ja lintuja, joskus yhteyttä toiseen salmonellatilaan. Salmonellatapausten lisääntymisen syytä on tarkoitus selvittää tarkemmin.

Salmonellatapausten yhteydessä kustannuksia syntyy tiloilla tuotantokatkoksista, kun eläimiä ei saa siirtää muille tiloille tai teurastamot eivät hyväksy eläimiä teurastettaviksi, sekä tilojen puhdistuksesta ja desinfiointista. Kustannuksia syntyy erityisesti sikaloissa myös hävitettyjen eläinten arvosta sekä eläinten lopetuksesta ja hävityksestä. Tämä johtuu siitä, ettei ympäristöstä peräisin olevaa tartuntaa yleensä voida hävittää sikalasta poistamalla kaikkia eläimiä. Sikala joudutaan siis tyhjentämään ja pitämään tyhjiään puhdistuksen ja desinfiointin ajan.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 299/2019 vp

Ryhmäeläintautivakuutukset ovat kääntyneet tappiollisiksi lisääntyneiden salmonellatapausten ja kasvaneiden saneerauskustannusten seurauksena. Ei ole varmuutta niiden tulevaisuudesta. Lisäksi tuottajille on aiheutunut suuria taloudellisia menetyksiä salmonellatapausten seurauksena, koska vakuutuksissa on korvauskatto, jonka ylittyessä tuottajat vastaavat kustannuksista.

Ruotsissa valtio ei tue salmonellavakuutuksia, mutta valtio korvaa 50% tai 70% salmonellatartunnasta aiheutuneista lopetuksista ja taudin hävittämiskuluista. Korkeamman korvauksen edellytyksenä on alkutuotantopaikan kuuluminen vapaaehtoisen tautisuojausohjelman piiriin.

Eduskunta hyväksyi keväällä hallituksen esityksen laiksi eräistä vakuutusmaksuista suoritettava verosta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta (293/2019). Lailla vapautettiin määräaikaisesti vakuutusmaksuverosta vakuutusmaksut, jotka perustuvat eläintautivakuutus sopimukseen. Verovapaus ilmoitettiin Euroopan komissiolle maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontuen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena ja komissio ei esittänyt lisäkysymyksiä. Kyseisen säännöksen voimaantulosta säädettiin valtioneuvoston asetuksella (990/2019), ja se tuli voimaan 1.11.2019.

Pääministeri Rinteen hallitusohjelman kirjauksen perusteella ylläpidetään salmonellavapaus ja tuetaan eläintautien riskienhallintaa perustamalla eläintautirahasto. Maa- ja metsätalousministeriössä on virkatyönä selvitetty edellytyksiä eläintautien ja erityisesti salmonellatartuntojen riskienhallinnan tukemiselle joko eläintautirahaston, vakuutusmaksujen tuen tai suorien eläintautilain nojalla maksettavien korvausten kautta.

Euroopan unionin valtiontukea koskevat säännökset mahdollistavat eläintautien varalta otettujen vakuutusten vakuutusmaksujen tukemisen tietyin edellytyksin. Tuki tulee kohdentaa maatalouden alkutuotannon yrityksiin, jotka täyttävät yleiset tukiehdot mm. sen osalta, että eivät ole taloudellisissa vaikeuksissa. Tukiehtojen täyttymisen tarkistaminen jokaisen tuensaajan osalta lisää hallinnollista taakkaa. Tuen käyttöönotto edellyttäisi, että jokainen tuensaaja vastaa tuen hakemisesta itse. Tämä muuttaisi nykyisiä käytäntöjä, joissa vakuutusmaksut kerätään ryhmävakuutuksina teurastamoilta, meijereiltä tai munanpakkaamoilta.

Nykyinen tilanne erityisesti sikojen salmonellatartuntojen osalta on kestävä, jos viljelijä joutuu itse vastaamaan salmonellasaneerausten kustannuksista joko suoraan tai vakuutuksen välityksellä. Selvitämme perusteellisesti eri vaihtoehtoja, jotta tilanteeseen saataisiin muutos ja helpotusta tuottajien tukalaan tilanteeseen. Vakuutusmaksujen tukemiseen liittyvän hallinnollisen taakan seurauksena selvitetään myös muita vaihtoehtoja, kuten eläintautirahastoa ja suoraa korvausta.

Helsingissä 21.11.2019

Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä